

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Baptistae Mantuani Carmelit[a]e de patientia aurei libri
tres**

Baptista <Mantuanus>

Dauentrie, 1515

Qu[a]e sit summa hominis miseria ca.xxiii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30534

Libet Primus

vitatem possit induere, ad imaginem quoque dei factus. Omniumque
terea animarum dominus habens, ad custodiam sui, angelos quasi
satellites, aut pedagogos: Coeli insuper (nisi deum contemnat) he-
res futurus, demonibus hoc est angelis malis et apostatis imperat
Unde Hermes Trismegistus dixit, hominem tantę sublimitatis,
vt deos facendi habeat facultatem. Statuis enim fabrefactis, de-
mones ad inhabitandum eas magicis artibus inducebant, et eas
quasi animatas pro dijs habebant. Insuper et promerendi paradisi
habet arbitrium, et in secundo phisicorum meminit Aristoteles
Domo quodammodo finis est omnium, et vt Plinius in principio
septimi libri de historia naturali dicit. Causa hominis videtur cũ
ta alia genuisse natura. Et iccirco predictus Hermes Trimegistus
homo inquit magnum est miraculum o Asclepi. et in secundo libro
Astronomico. M. Manilius de homine loquens ita inquit.
Eximia natura dedit linguamque capaxque Ingenium, volucrumque
animum, quem denique in vnum Descendit deus atque habitat ipsuz
que requirit. Et in tanto demens constitutus honore, dum appetitum
magis quam rationem sequitur, comparat iumentis insipientibus, que nullo
rationis moderamine, sed solo impetu feruntur appetitus

Que fit summa hominis miseria

Ca. xliij

Sta teno igitur iste flagitiosorum hominum, summae miserie
(qua nulla in hac vita maior esse potest) stat? est. Summa
enim miseria culpa est. Nam et ipsi damnati, et eternis poenis ad-
dicti, magis eo quam culpae sordent quam poenis doleant miseri sunt, et
quam miseriae plus insit culpae quam poene. Si vacat, et placidi ra-
tionem admittis edam. Qued enim peius est, id miserius, at cul-
pa peior est quam poena. Quid inquit peior, immo neque mala est
poena eius iusta sit. Omne enim iustum bonum, sed malum dupliciter
dici potest, malum scilicet simpliciter, et vt theologi dicunt ma-
lum huic, et fieri potest vt quod simpliciter bonum sit huic malum,

Dij

Libet Primus

Sicut poena que simpliciter bona cuius sit, est tamen huic mala que cruciat, mala autem dicitur quod bonum quoddam tollat, sed quoddam bonum: neque enim simpliciter dicitur bonum, sed tripliciter. Bonorum enim quoddam honestum, quoddam utile, quoddam delectabile. Poena (de qua est sermo) non omnis boni generis, sed eius quod delectat expungit, et quod quod honestum est non solum non destruit, sed fulcit, simpliciter bona, huic tamen mala que plectitur quod per eam voluptate peritur. Sed age dic utrum optabilius puniri in fontem, an fontes absolui: vel quod idipsum est culpa sine tortura, an tortura sine culpa: Si appetitum consulas, si beluarum prudentia utaris, modo impune feras, culpa ridebis. At si mentes interrogas, et coelum suspereris, non molestias tamen vite naturales, verum etiam carcerem, seruitutem, morbos, infamiam ferrum, incendia, mortes denique ipsam culpam antepones. Legimus admirandae fortitudinis exemplum singulare, cui simile non habet gentilis antiquitas Septem mulieres Cappadoces dum cruorem Blasii martyris, cuius agonem admirantes conuersae fuerant, prone humi spogia colligunt, obiecto Christianitatis titulo, trahuntur ad praesidem, et cum post multas comminationes inuicem persisterent, ministri magistratus, genus omne tormentorum exponunt. Laminas, eculeum, plumbum liquefactum, et illos pectines ferreos, quibus Blasius modo discerpserat, ad incutiendum terrorem intentant, et quasi in spectaculo plene energie, quod contraria mutuo se exaggerant ad numerum mulierum, septem thoraces igne cadentes ad laevam, septem vero vestes pilinas mollissimas atque candidissimas, ad dexteram collocant. Jubent utrum malint ad nudum induant. Una illarum relictis duobus in fantulis, quos secum habebat, cursu concita vestes pilinas corripuit et in ignem negaede fidei incitamenta proiecit. Non est ad aspectum tam terribilium poenarum exterrita mulier, non ploratu nato mater elanguit, duriora morte tormenta non horruit sed naturam vincente constantia, thoraces ignitus ad carnes induitur. O rem antea nunquam auditam. O facinus dignum eterna memoria. O exemplum ad confirmandos debiles efficacissimum. Nos autem a maioribus nostris tamen degenerauimus tamen ab antiqua prout recessum?

Libet Primus

ut vel minimo incommodo, usque ad dei blasphemiam, prolabamur
De delectatione. et an sit peccatum Cap. xxx.

Quod conducere proposito satis arbitror, si ad ea que de concupiscibili
libi atque irascibili differenda redeamus. Dixi concupiscibilem vim
in ea toto impetu ferri, que labefactare videtur voluptates. Hec igitur
ita se habent sed altius ac intimius mente pergamus, rez receditam
cognitu dignissimam, et ex philosophorum ac theologorum archanis de
propterea accipito. Si concupiscibilis quod cupit assequitur, et voti con-
pos fiat, repetere ex victoria gaudium innascitur. Flammescit, acceditur,
si consequi nequit, aut si quicquam offendit, quod offendat, tristitiam in-
currit. Gaudium et tristitia operationes non sunt, sed ab operatione
necessario prosunt. Sicut palati delectatio non est ipsa cibi comestio,
sed ex comestione, sicut lux ex sole, calor ex igne, pulchritudo ex inuen-
tute, consurgit. Propterea et si operatio ipsa in nostra est parte, ut
amare et odire, positum operationibus, delectatio aut tristitia, velis
mus nolimus, sensus inuadit. Sicut in nostra est potestate, ignis ac-
cendere, at cuius accessus est, velimus nolimus, splendet et calet, Hinc di-
uinus ille Plato dixit, animas fieri malas, non sponte sed inuitas.
Nam licet peccandi operatio sit libera, tamen habitus malus, qui nobis
malitie nota inurit, ex actione libera necessario surgit, et animas in-
uitam capit et irretit, ex liberis actionibus quaedam necessario et natu-
raliter procedunt, ut passiones et habitus. Dolor igitur corporis et animi
tristitia similiter gaudium et delectatio, operationes non sunt, verum ex o-
perationibus surgunt. Amare et odire quod est voluntatis, sensus percipere,
quod spectat ad sensus, operationes sunt, et ex his oriuntur ea que
predixi, moeror, leticia, dolor, et voluptas, quas latini perturbaciones,
noui theologi passiones, Greci παθη dicunt. Et ideo eos que natu-
ra vel more sunt rigidi, nec ullis affectibus inflectunt, quales legimus Dio-
genem, Pirronem, Heraclitum, Timonem, apathes hoc est imperturbabi-
les vocant. Non igitur in perturbatione actionis, sed in ipsa actione
peccatus est, Si rem turpem amas, peccas, delectatio et libido, quae

D iij